

Novoteks

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO

Zanimivo predavanje o inovacijah

V začetku meseca avgusta je DIT Dolenjske organiziralo zanimivo predavanje o inventivni dejavnosti. Na to predavanje so bili poleg članov DIT povabljeni tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov podjetja. Društvo je povabilo te predstavnike na predavanje predvsem zato, da se čim širši krog ljudi seznanijo o tej izredno pomembni dejavnosti.

Ko na eni strani ugotavljamo, da je ta dejavnost izredno pomembna za razvoj vsakega podjetja, lahko na žalost ugotovimo, da pri nas tem področju do sedaj še nismo dosegli nobenih večjih rezultatov.

Namen predavanja je torej bil seznaniti in zainteresirati čim širši krog ljudi, od neposrednega proizvajalca do strokovnjaka, da na svojih delovnih mestih pričnejo razmišljati, kako bi se ta ali druga stvar uredila bolje z manj dela in manjšimi stroški. Ne trdimo, da tega do sedaj ni bilo nič, trdimo pa, da do sedaj v našem podjetju ni bil registri-

ran in tudi ne nagrajen noben patent, nobena tehnična izboljšava. Temu je krivo dejstvo, da nimamo pravilnika o nagrajevanju in, žal, globoko zakoreninjeno mnenje, da je vsaka tehnična ali drugačna izboljšava tako in tako delovna dolžnost vsakega posameznika in zato ni upravičen do nagrade.

Da je tako mišljenje napačno, je poudaril tudi priznani strokovnjak s tega področja dr. Miha Japelj iz tovarne zdravil Krka, ki nam je predaval o tej temi. Mislim, da je predavatelj vse navzoče s svojimi besedami navdušil, zato upam, da bo v bodoče inventivna dejavnost v našem kolektivu le

zaživela.

Na predavanju smo obravnavali tudi predlog pravilnika o nagrajevanju. Prisotni so se strinjali, da gre lahko v širšo razpravo in nato pred samoupravne organe, ki ga naj bi potrdili. Pričakujemo njihovo podporo, hkrati pa želimo, da bi bil pravilnik čimprej sprejet.

IZ TREBINJA

PRODAVNICA – KIOSK ...

Za „Novoteksovo“ prodavnico u Trebinju, može se slobodno reći da nije veća od kioska, jer zaprema površinu, nešto oko 27 metara kvadratnih. Ipak, to prodavačima Gordani Ratković i Žarku Mrkiću ne smeta da ostvare izuzetno dobre rezultate u prometu i premaše zadržani plan, koji za ovu godinu iznosi 2.000.000 dinara-naravno novih. Mora se reći da ovi vrijedni prodavači poznaju sve „tajne“ svoga posla, i u Trebinju, gdje je konkurencija veoma jaka, za osam mjeseci ove godine prebacili su plan-čak za 30 odsto.

Vrijedno je istaći i podatak, da je koeficijent obrata u ovoj prodavnici iznad sedam, dok je u sličnim prodavnicama u Trebinju, tek nešto iznad dva. Sve ovo riječito govori da bi se trebalo razmisliti o otvaranju jedne veće-prave prodavnice „Novoteksovih“ proizvoda u gradu na Trebišnjici. Tim prije što su „Novoteksovi“

proizvodi (posebno pantalone i štafovi) u Trebinju veoma cijenjeni i mnogo traženi.

Dakle, da zaključimo: vrijeme je da se razmisli o otvaranju veće prodavnice.

BEZ PREDAHA I UMORA

Više puta do sada radnici „Novoteksovog“ pogona u Trebinju su pokazali, da u koliko posao zahtjeva, ostaju i preko uobičajenog osmočasovnog radnog vremena. Tako je bilo i nedavno, kada je trebalo jedan model isporučiti na vrijeme za SAD. Radilo se užurbano u dvije smjene i po 12 sati. Svakako radnicima tada nije lako, ali želja da se zacrtni planovi i realizuju, jača je od umora i sna. Radilo se bez predaha. Ono što je također vrijedno pažnje je činjenica, kada se radi produženo (po 12 sati) radnicima su obezbjeđena u toku rada dva obroka, u ravnomjernim vremenskim intervalima.

MEHO BARAKOVIĆ

Kakšen bi moral biti pripravniški staž

Vsaka delovna organizacija, ki ima izdelan dolgoročni program svojega razvoja, mora skrbeti za sedanje in bodoče kadre.

Zelo pomembna naloga je sprejemati in uvajati v delo pripravnike. Tej dejavnosti posvečamo premalo pozornosti. To je racionalno usmerjen proces, ki prispeva k hitrejši spremembi kvalifikacijske strukture zaposlenih.

Učenje se s koncem šolanja ne prekine, ampak se nadaljuje oziroma prične zopet ob delu. To je torej permanentno učenje, ki naj bi prišlo v poštev predvsem v srednjih šolah. Meja med delom in izobrazbo naj bi se torej zmanjševala in končno zšla v enoten delovni proces. In namen pripravniškega staža je, da mladega strokovnjaka, oboroženega s teoretičnim znanjem, pripravi in usposobi za opravljanje nalog na delovnem mestu.

Nekatera podjetja imajo to dobro organizirano. Pripravnika pošljejo v podjetje, kjer ga seznanijo z organizacijo dela, tehnologijo, procesom proizvodnje itd. Pripravniki morajo na koncu pripravniškega staža poleg drugega gradiva pismeno dodati svoje mišljenje o negativnih pojavih, ki so jih opazili med opravljanjem prakse. Od njih zahtevajo, da pred vodji podjetja povedo, kaj in kako ne bi delali, če bi oni vodili delovno organizacijo.

Program poučevanja pripravnikov naj bi imel dva dela: splošni program in strokovni program.

Splošni program naj bi pripravnika seznanil z zgodovinskim razvojem podjetja, organizacijo podjetja,

položajem podjetja v okviru jugoslovanskega gospodarstva, varstvo pri delu, organizacijo samoupravljanja in vodenja, delom in organiziranostjo družbenopolitičnih organizacij, osnovami formiranja dohodka, delitvijo dohodka in osebnega dohodka ter sredstvi formiranja.

Strokovni program

Tu je potrebno opraviti ustrezne priprave: določiti natančen opis nalog na delovnem mestu, za katere se delavec pripravlja; določiti, katere operacije mora delavec prvenstveno obvladati; določiti vrstni red poučevanja na delovnem mestu; vsako fazo pouka programirati, določiti tempo, naloge in osege, ki bodo preverjale način izpolnjevanja nalog; zagotoviti, da bo pripravnik res opravljal posle delovnega mesta, na katerem prakticira; pred začetkom dela pripravnika obvezno seznaniti z delom naprave, instrumenta in z nevarnostmi n na delovnem mestu; omogočiti vsem pripravnikom, da v času pripravniškega staža spoznajo vsebino in način dela organov samoupravljanja in s programom določiti, da prisostvuje sejam organov samoupravljanja; določiti literaturo, ki jo mora pripravnik proučiti v času pripravniškega staža, da bi lahko uspešno opravljal posle na delovnem mestu.

Delo pripravnika je treba opazovati in če je po določenem pripravniškem stažu ocenjen kot sposoben, lahko nastopi delo, če ne, se mu staž podaljša. Če po podaljšanem stažu še vedno ne izpolni pogojev, ga dodelijo na delovno mesto, kjer se bo bolj obnesel.

Tekstilne odpadne vode

(nadaljevanje in konec)

MEHANSKI POSTOPKI ČIŠČENJA ODPADNIH VODA

Med mehanske postopke čiščenja odpadnih voda prištevamo predvsem dela, ki pripravijo vodo za poznejše, glavne postopke čiščenja. Mehanski postopki čiščenja so: odstranjevanje grobih delcev, nečistoč in kosmičev, skupaj sprijetih vlaken, izravnavanje koncentracij in egaliziranje, ločevanje usedlin in ohlajevanje tople hladilne odpadne vode. Med čistilne postopke, ki služijo kot priprava vode za čiščenje, prištevamo tudi regeneracijo luga.

Odstranjevanje trdnih delcev

Grabljaste naprave in peščeni filtri, ki jih zasledimo pri komunalnih čistilnih napravah, za individualne čistilne naprave npr. v tekstilnih tovarnah niso potrebni. Obstajajo pa posebni vrečasti filtri iz umetnih vlaken, ki služijo za odstranjevanje grobih delcev, nečistoč, visočih kosmičev, skupaj sprijetih vlaken in drugih usedlin.

Izravnavanje koncentracij

Ena izmed prvih, zelo pomembnih faz čiščenja odpadnih voda je zbiranje različnih vrst voda iz različnih tehnoloških virov v mešanem oziroma zbiralnem bazenu. Ker nastopajo v količini, kvaliteti in sestavi odpadnih voda v različnih časovnih obdobjih velika odstopanja in nihanja, je medsebojno mešanje

različnih kvalitet neobhodno potrebno.

Ločevanje usedlin

Ker pri izravnavanju in egaliziranju nastajajo oborine in usedline ter viseče snovi v odpadnih vodah, jih moramo izločiti v posebnem ločevalnem bazenu. Tukaj se zaradi zmanjšanja hitrosti vodnega toka v določenem času vse oborine usedejo na dno bazena. Če vsebujejo odpadne vode mnogo olja in maščob, ki pozneje ogrožajo biološko čiščenje, jih odstranimo že takoj v ločevalnih bazenih, tako da jih pobiramo s površine tam, kjer se hitrost vodnega toka zmanjša.

Ohlajevanje hladilnih odpadnih voda

Predpisi zahtevajo, da lahko v odplake in reke odvajamo hladilne vode, tople le do 35°C. Najbolj smotno je, če hladilne odpadne vode, ki imajo običajno temperaturo med 60 in 70°C in ki so

praktično čiste, uporabimo v tehnologiji, pri postopku pranja in toplega izpiranja. Pri tem se voda toliko ohladi, da jo lahko izpustimo v ostale odpadne vode. Tako koristno izrabimo njeno toplotno vsebnost, pri tem pa porabimo manj sveže vode, ki bi jo morali še segreti. Vsak drug postopek obdelave hladilnih voda je manj gospodaren, saj zahteva drag hladilni sistem, ki sestoji iz izmenjalcev toplote, hladilnih stolpov, črpalk in cevodov.

KEMIJSKI POSTOPKI ČIŠČENJA ODPADNIH VODA

Med tipične kemijske postopke čiščenja odpadnih voda prištevamo dva pomembna postopka, in sicer nevtralizacijo in obarjanje s kemikalijami. Postopka nikakor nista samostojni operaciji, saj prva služi kot priprava vode za naknadno biološko čiščenje, obarjanje s kemikalijami pa služi za razbremenitev biološkega čiščenja ali kot specialni postopek za odstranjevanje specifičnih nečistoč.

Nevtralizacija

Nevtralizacija odpadnih voda je potrebna iz tehničnih ozirov, predvsem pa zaradi nemotenega poteka nadaljnjih postopkov čiščenja. Če so vode prekisle, potem njihove proste kisline povzročajo korozijo kovinskih delov čistilnih naprav. Preveč alkalne vode pa motijo potek kasnejšega biološkega čiščenja. Ker so tekstilne odpadne vode pretežno alkalne, kljub izravnavanju in egaliziranju procesa nevtralizacije ne smemo opustiti. Nevtraliziramo lahko s pomočjo tehnične žveplene kisline, vendar je postopek nevtralizacije z dimnimi plini iz lastne kotlovnice veliko cenejši.

Obarjanje

S kemijskim obarjanjem nekatere snovi, ki jih z mehanskimi postopki nismo odstranili, pretvorimo v obliko, ki se iz vode lahko izločajo s poznejšo sedimentacijo ali flotacijo. Toda tudi pri tem postopku ostajajo v vodi še vedno biološko nevarne in v vodi topne nečistoče. Za kemijsko obarjanje uporabljamo predvsem železove in aluminijeve soli pa tudi organska obarjalna sredstva.

BIOLOŠKI POSTOPKI ČIŠČENJA ODPADNIH VODA

Medtem ko vse ostale nečistoče relativno enostavno odstranimo z mehanskimi in kemijskimi postopki, je mogoče v vodi raztopljene organske nečistoče, ki pomenijo še posebno obremenitev za odplake, razgraditi le biološko, s pomočjo primernih mikroorganizmov in njihovih fermentov. Bakterije in mikroorganizmi prevedejo v vodi topne organske snovi, podobno kot pri razkrobljenju, v nenevarne topne organske elemente in v netopne substance, ki jih po sedimentiranju odstranimo v obliki blata. V centralne čistilne naprave pridejo v odpadne vode te snovi v obliki fekalij iz komunalnih odpadnih voda, pri industrijskih napravah pa jih moramo regulirati z dodatki. Pogoj za pravilno odvijanje celotnega postopka je zadostno število mikroorganizmov; njihovo razmnoževanje pa je odvisno od stanja ravnotežja med asimilacijo in desimilacijo. Mikrobiološka razgradnja se normalno razvija pod aerobnimi pogoji. To pomeni, da bakterije razgrajujejo organske snovi le v prisotnosti kisika, ki ga v bazene za oživiljanje blata dovajamo umetno, z zadostnim prezračevanjem. Čim hitrejša poteka raztapljanje kisika v vodi, tem ekonomičnejše dela prezračevalni sistem čistilne naprave.

Približevanje kulture delavcem

V prizadevanjih, da bi tudi v novi sezoni čim bolj uspešno uresničili približevanje kulturnih dobrin delovnim ljudem, je Zavod za kulturno dejavnost v Novem mestu razpisal za sezono 1976/77 gledališki abonma, v katerega so vključene gledališke predstave Stalnega gledališča iz Trsta, Mestnega gledališča ljubljanskega in Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane.

- Abonma za letošnjo sezono je naslednji:
- Frank Wedekind: Pomladansko prebujenje (mladinska tragedija)
 - neznan renesančni avtor: Benečanke
 - Roger Vitrac: Victor ali Otroci imajo besedo (jedka farsa)
 - Miloš Mikeln: Zaradi inventure odprto (satirični kabaret)
 - Gregor Strniša: Ljudožerci (poetična groteskna igra)
 - Pavle Lužan: Sreča neposrednih proizvajalcev (ljudska veseloigra)
 - Federico Lorca: Donja Rosita ali Kaj pravijo rože (pesnitev)
 - Josip Jurčič: Rokovnjači (ljudska igra)
 - Ivan Cankar: Jakob Ruda (drama)

Podrobnejši razpored in vstopnice lahko dobite pri tovarišu Kranjčiču v splošnem sektorju, vse predstave pa bodo v Domu kulture v Novem mestu.

Mg

V. Gasilski „avtorally“

Kot več let nazaj, tako je tudi letos občinska GZ Novo mesto razpisala tekmovanje za gasilski avtorally. Vsako leto je vse več gasilskih društev, ki sodelujejo na tem tradicionalnem in koristnem gasilskem avtorallyju. Letos so vozili na progi Draga - Dobrava - Šentjernej - Orehovica - Morko polje - Ratež - Otočec - Novo mesto.

V vsakem rajonu so bile različne gasilske discipline. Zahvaljujoč temu tekmovanju, dosegajo gasilska društva vedno lepše uspehe, saj se tako vse leto urijo na gasilsko-preventivnem in tehničnem področju. Občinska GZ daje vsem GD strokovno pomoč, tako da imajo vsa društva možnost, da se udeležijo tekmovanja.

Prvaki V. gasilskega avtorallyja so IGD Novoteks, pri prostovoljcih pa GD Šmihel pri Novem mestu. Tako sta osvojila prehodna pokala in pokala v trajno last za 1. mesto.

REPUBLIŠKO GASILSKO TEKMOVANJE

Republiškega gasilskega tekmovanja v Mariboru se je udeležila tudi I. moška desetina našega društva. Na tekmovanju je nastopilo 290 gasilskih društev, kar je največ do sedaj. Naša desetina si je v huji konkurenci priborila zlato odličje.

STANKO VAUPOTIČ

PETINTRIDESET NEGOTOVIH DNI...

Letos mineva 40 let, odkar je naš delavski razred z organizirano in zavestno akcijo – veliko stavko tekstilnih in gradbenih delavcev – napovedal skupaj z drugimi naprednimi silami slovenskega naroda skorajšnji odločilni revolucionarni obračun s kapitalistično družbeno ureditvijo. Te dni pred štiridesetimi leti je buržoazija na Slovenskem zajel preplah: stavkalo je okrog 8500 tekstilnih delavcev, splošne stavke gradbenih delavcev, ki je bila že leta 1935, pa se je udeležilo 5000 delavcev. Vsi Slovenci – nameščenci, študentje, obrtniki, mali trgovci in kmetje, vsi so v tistih dnevih stisnili svoje pesti.

V počastitev tega pomembnega zgodovinskega preobrata je bila v septembru v Kranju osrednja proslava, na kateri so se po dolgih 40 letih srečali nekdanji udeleženci stavke. Ob tem jubileju bi vam radi predstavili ozadje takratnih dogodkov, potek 35-dnevne stavke in rezultate ob koncu zadošitve upora.

Začetek velike stavke tekstilnih delavcev je 20. avgusta 1936 ob 13. uri in 50 minut oznanila sirena kranjske tovarne „Jugočeška“. Sirene iz drugih tovarn so še istega dne in v naslednjih dneh oznanile, da je stavka zajela okrog 8.500 delavcev – tekstilcev iz Kranja, Škofje Loke, Ljubljane, Gmeljn, Trziča, Maribora in Preboda.

Do podpisa pogodbe za 14.000 delavcev tekstilne stroke v Sloveniji je prišlo 23. septembra. Zahtevam stavkajočih je pogodba zadostila sicer res le delno, toda politični uspeh stavk tekstilnih delavcev kakor tudi stavk gradbenih delavcev Slovenije v tem letu je bil izreden in daljnosežen.

Slovensko gospodarstvo in politično vodstvo si je začelo takoj po vojni prizadevati, da bi v Sloveniji zgradili močno tekstilno industrijo s sodelovanjem jugoslovanskega in češko-slovaškega kapitala ob močnejši državni podpori. Tako se je slovenska tekstilna industrija razvila do take stopnje, da je njena proizvodnja pomenila 37 % vrednosti vse tekstilne proizvodnje v Jugoslaviji.

V dvajsetletnem razvoju tekstilne industrije v Sloveniji med obema vojnama sta postala Maribor in Kranj najpomembnejša tekstilna centra. Obe mesti sta imeli ugodno prometno lego, mestno in okoliško prebivalstvo pa je dajalo dovolj delovne sile za potrebe tekstilnih tovarn. V Mariboru se je tekstilna industrija razvila najprej in je bila tudi pozneje najbolj razvita. V Kranju pa se je razvila nekaj let pozneje, dala pa mu je popolnoma drug značaj.

Tekstilni delavci so bili razmeroma slabo sindikalno organizirani. Prva leta po vojni, ko je bilo splošno delavsko gibanje zelo razgibano in močno, je bilo tekstilnega delavstva še malo in je bilo nepomembno v primerjavi z drugimi gospodarskimi vejami. Ko pa je v drugi polovici dvajsetih in v prvi polovici tridesetih let tekstilno delavstvo postalo številčno močno in celo najštevilčnejša industrijska skupina, je bilo napredno tekstilno gibanje izpostavljeno najhujšemu zatiranju.

Mimo vsega pa so bili tekstilni delavci tudi zelo izkoriščani; veliko med njimi jih ni imelo

niti toliko denarja, da bi si zagotovili življenjski minimum. Podrobnejša struktura delavcev jesbila naslednja: 54 % delavcev s svojimi zaslužki ni moglo pokrivati niti stroškov svojega življenjskega minimuma; 12 % delavcev je bilo na ravni ekstenčnega minimuma; 34 % delavcev pa si je s svojimi zaslužki lahko omogočilo nekoliko boljši življenjski standard, če jim ni bilo treba vzdrževati družine.

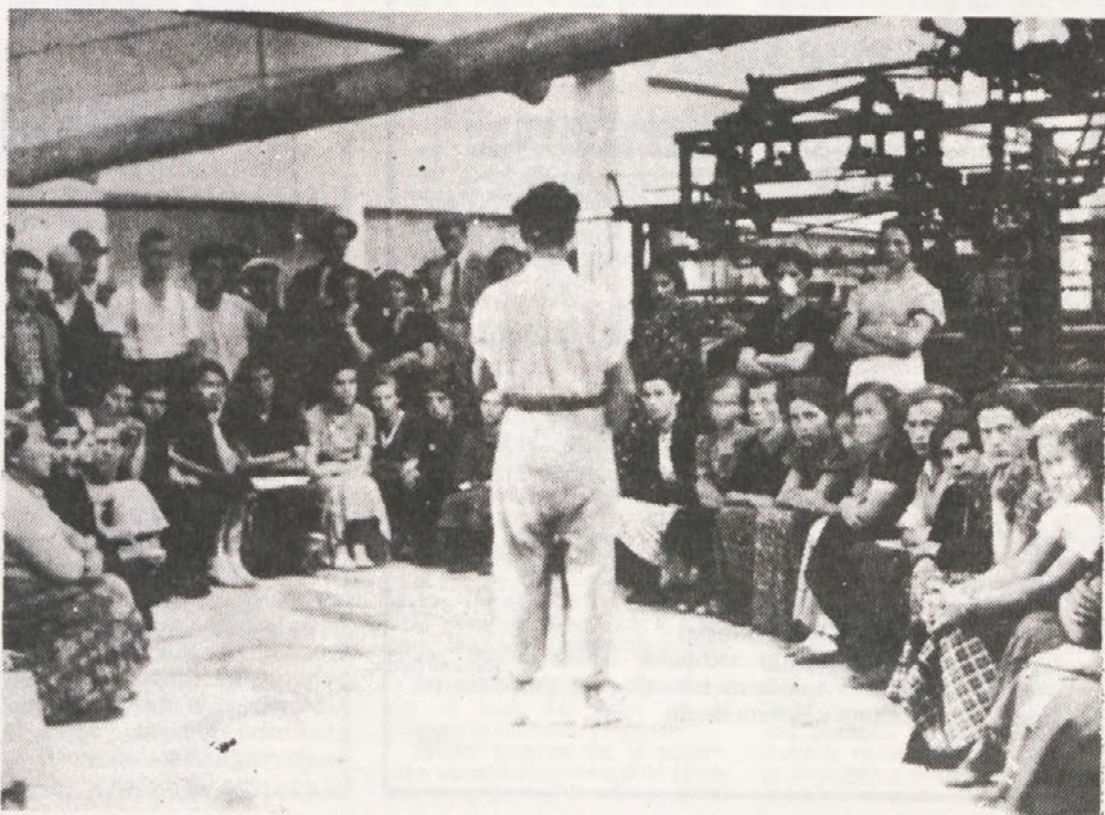
V letu 1936 so se pričeli tekstilni delavci močneje boriti in pripravljati so začeli osnutek kolektivne pogodbe za tekstilno stroko v Sloveniji. Dne 14. avgusta je stekla razprava o kolektivni pogodbi na banski upravi, na kateri je bilo navzočih 11 industrijskih podjetnikov. Pogajanja so se pričela zavlačevati, o pogodbi pa so kapitalisti govorili le načelno. Tekstilni industrijci so izjavili, da v načelih sicer kolektivni pogodbi ne nasprotujejo, vendar bi bilo potrebno urediti vprašanje mezd po vsej državi. Delavska delegacija s tako odločitvijo ni mogla biti zadovoljna – zato je akcijski odbor za sklenitev kolektivne pogodbe sklical shode tekstilnega delavstva v Kranju 19. avgusta, za Celje in Maribor pa 22. avgusta.

Zborovanja v Kranju se je udeležilo okoli 3000 delavcev. Zborovalci so zahtevali, da se morajo pogajanja za sklenitev pogodbe začeti takoj. Svoje

zahteve so podkrepili z zahtevo, da bodo stavkali. Po tem zborovanju so tekstilci – komunisti in najzavednejši delavski zaupniki sklenili izkoristiti razpoloženje delavstva in takoj naslednji dan začeti stavkati. Dvajsetega avgusta, tik pred popoldansko izmeno, je v „Jugočeški“ izbruhnila stavka. Pisku sirene sta takoj sledili „Jugobruna“ in „Intex“. Popoldne, ponoči in zvečer pa so začele stavkati še druge kranjske tovarne in tovarne v Škofji Loki.

Delavstvo je začelo stavkati v prepričanju, da bo s tem izsililo pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe. Od pogajanj so pričakovali, da bo prišlo do pomembnih odločitev in ne le do polovične ureditve. Bili so trdo odločeni, da ne zapuste tovarn, dokler ne bodo dobili zanesljivega poročstva, da se bo njihov položaj izboljšal. Zastopniki organizacij pa so šli na pogajanje predvsem z željo, da bi čimprej prišlo do mirne poravnave. V imenu delodajalcev je dr. Golia izjavil, da so delodajalci pripravljani na mirno poravnavo.

Stavka se je vedno bolj širila, narazpoloženje med delavci pa je tudi vedno bolj rastlo. Organizacija življenja v zasadenih tovarnah je bila v rokah izvoljenih stavkovnih odborov. Ti odbori so izdajali za delavstvo natančna navodila. Naj-

Politični sestanek v času tekstilne stavke v tovarni Eifler v Ljubljani. Govori član stavkajočega odbora komunist Mile Smolinsky

PETINTRIDESET NEGOTOVIH DNI...

strožje je bilo prepovedano uporabljati imetje podjetja ali povzročati kakršnokoli škodo. Stavkovni odbori so skrbeli za hrano in organizirali so tudi nabiranje prispevkov. Med prostim časom pa se je delavstvo zabavalo s petjem in godbo, z branjem in raznimi igrami.

Industrijalci so skušali po vsej sili zlomiti stavko. Zavlračevali so pogajanja, jih onemogochali s svojimi pogoji, banški upravi in javnosti pa ves čas poudarjali, da je to politična stavka, da jo vodijo komunisti, da je njen cilj zaostritev obstoječega družbenega sistema, da ruši pravico do privatne lastnine in da jo mora kot tako politična oblast obravnavati in s silo zadušiti.

28. avgusta ob 10. uri dopoldne bi se morala začeti pogajanja med delodajalci in delavci slovenske tekstilne industrije. Otvoritvene konference se je udeležil ban dr. Marko Natlačen, ki je v svojem govoru apeliral na delodajalce, da naj bodo uvidevni do delavcev. Delavci so bili mnenja, da ban podpira njihove težnje v boju za kolektivno pogodbo. Vendar je vse skupaj padlo v vodo: pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe, od katerih so si toliko obetali in na katera sta oblast in centralni tarifni odbor gradila vso pomirjevalno politiko, so propadla. Posledica teh neuspešnih pogajanj je bila — razširitev stavke na Štajersko.

Popoldne in zvečer 31. avgusta so izvedli vse priprave in zjutraj ob 5. uri, po prihodu jutranje izmene, je v tovarni Thoma na Pobrežju izbruhnila stavka; istega dne pa so se delavci dvignili še v drugih tovarnah — Doctor in drug, Mariborski tekstilni tovarni, Mariborski tovarni svile, Jugosvili, Zelenki-Co in Stanku Brenu.

Med samimi delavci po tovarnah je polagoma začela naraščati nestrpnost, nasprotna stran pa je pričela z nasilnim izpraznjenjem zasedenih tovarn. 16. septembra ponoči je policija izpraznila Jugošečko (današnja Iskro), isto pa se je dogodilo tudi v tovarni Jugobruna. Temu so sledile številne aretacije, ki so bile ponekod tako surove in nečloveške, da so vzbujale splošno obsojanje javnosti.

Delavski boj je bil tako v glavnem končan, čeprav je stavka uradno še trajala do 23.

septembra, ko je bila podpisana kolektivna pogodba. Zahteve delavcev so bile izpolnjene le delno: mezde, ki so jih dosegli s

kolektivno pogodbo, so bile za 20 % nižje od zahtevanih; zavrnjen je bil tudi člen, v katerem so delavci zahtevali

8-dnevni plačan dopust na leto; nadalje so delodajalci smatrali, da se vse odškodnine za pokvarjene stroje štejejo kot kazni — in s tem odlokom so dobili industrialci ponovno proste roke za teroriziranje delavcev; industrialci so zavrnili zahtevo po angleški soboti, 1. maj pa se je lahko praznoval le, če je bila izrečena ta želja z glasovanjem večine delavstva (izgubljeni delovni čas pa so morali delavci nadomestiti).

Delavski razredni boj tekstilcev, ki je trajal od polletja 1933 in dosegel svoj višek s to veliko tekstilno stavko, je bil dejansko že končan in lahko rečemo, da je bil uspešen. Tekstilno delavstvo je doseglo velik politični

uspeh. Organizatorjem in voditeljem stavke — pomembno vlogo je tu imela tudi partija — je uspelo razgibati in mobilizirati več kot 10.000 tekstilcev, in to večinoma neorganizirane delavce, brez izkušenj in borbenih tradicij, raztresene po vsej Sloveniji. Res ni stavka zajela vseh 14.120 tekstilcev in niso stavkali v Jaršah, Kočevju, Celju, Laškem, Litiji, Novem mestu in š v nekaterih krajih, angažirala jih pa vendarle je: skoraj povsod so imeli solidarnostna in protestna zborovanja in so podpirali stavkajoče s svojim zaslužkom. Stavka je tako za več kot en mesec pritegnila vso slovensko javnost.

MIHA GOŠNIK

Stavka v tekstilni tovarni Jugošeška v Kranju avgusta 1936, kulturno življenje — koio . . .

Tekstilna stavka v tovarni Inteks v Kranju: delavci čakajo na hrano

NAŠ PORTRET

U ovom i u nekoliko narednih brojeva, u rubrici „Skica za portret“ govorit ćemo o najboljim radnicima iz „Novoteksovog“ pogona u Trebinju. Naš prvi sogovornik je Mirko Albijanić, star 33 godine, na radnom mjestu portira od otvaranja pogona, čovjek koji prema potrebama objavlja i neke druge poslove. Vrijedan je to radnik, dobar drug i prijatelj, spreman svakome da pomogne koliko može...

Za Mirka Albijanića može se slobodno reći da je zaljubljenik igre na 64 crno-bijela polja, te drvene igre šah. Upravo on je šahovski učitelj mnogih trebinjskih pionira i omladinaca. U šahu ima zvanje prvokategorika i najviše zahvaljujući upravo njemu, šah je ušao u osnovne škole u gradu na Trebišnjici.

Voli Mirko i nogomet, plivanje, kugljanje. U streljaštvu je jedan od najboljih invalidnih strelaca u SR u Bosni i Hercegovini. Nosilac je mnogih priznanja, ali svakako mu je najdraže Diploma koju je dobio 1974. godine za unapređenje fizičke kulture od strane Skupštine opštine Trebinje.

Ova „skica za portret“ radnika Mirka Albijanića nebi bila potpuna, kada bi zaboravili na još dvije njegove velike ljubavi: to su slikarstvo i fotografija. Kada supruga Ljubica sa decom ode na spavanje, Mirko uzima kičicu, rastvara štafelaj poput najdraže knjige i počinje da slika. Da kasno u noć nanosi na bijelu površinu platna tanke naslage boje, a najradije slika pejzaže i predjele grada. Kada se još tome doda toplina i kolorit juga i sunčane Hercegovine, Mirkove slike naprosto ožive i svako bi pozele da jednu-dvije ima na zidovima sobe. Mnoge slike je poklonio prijateljima, a ako uspije napraviti još nekoliko, namjerava se jednom malom izložbom predstaviti svojim sugrađanima i radnicima iz „Novoteksa“.

Mi sa naše strane—želimo mu mnogo uspjeha...

MEHO BARAKOVIĆ

Navodilo za vzdržavanje ročnih gasilskih aparátov

Ročni gasilski aparati moraju biti uporabni ob svakem času. Zato je potreban na svakih šest mjesec obični pregled, tehnički preizkus aparata pa vsaki dve leti. Jeklenke s Co₂ moramo preizkušati s tehtanjem vsake tri mesece.

Natančno je treba izpolnjevati navodila proizvajalca o uporabi in vzdržavanju. Ročni gasilski aparat, ki je bil uporabljen pri gašenju, moramo takoj napolniti in pripraviti za gašenje.

Na posamezne dele je treba še posebej paziti, ker se hitro izrabijo. Za vsako vrsto gasilskih aparatov je treba imeti nekaj nadomestnih delov, da jih ob okvari lahko takoj zamenjamo. Prostor, kjer bo postavljen gasilni aparat, mora biti dostopen ob vsakem času, aparat pa zaščiten pred mrzotom in toploto ter prahom.

Gumijaste cevi in ročnike je treba po uporabi dobro pretipati, da iz njih odstranimo ves prah, ki je ostal v cevi. Gasilnega aparata ne smemo odpirati, če je v njem tudi najmanjši pritisk. Priporočljivo je, da nabavljamo vedno gasilne aparate istega proizvajalca — vzdrževanje bo enostavnejše in cenejše.

Na vsakem gasilnem aparatu mora biti kontrolni list, s katerega je razvidno, kdaj je bil opravljen pregled ali polnjenje. Vsak ročni gasilni aparat mora imeti na oboju nalepko z navodilom, za katere vrste požarov ga lahko uporabimo.

ZIDNI HIDRANTI

K samozščiti spadajo tudi zidni hidranti, predvsem za gašenje tistih vrst požarov, ki jih lahko gasimo z

vodo. Gašenje je lahko neprekinjeno, na večje daljave in z večjimi količinami vode kot je to mogoče pri ročnih gasilnih aparatih. Zato so zidni hidranti nenadomestljivi tam, kjer je večja požarna nevarnost za ljudi in premoženje.

Z ustreznimi ročniki lahko oblikujemo v posameznih primerih požarov razne oblike vodnih curkov, ki morajo imeti ustrezen učinek.

Kadar gasimo z vodo, lahko uporabimo tele vrste vodnih curkov: — oster curek: trdne snovi in razbijanje žarišč — razpršen curek: površinski požari — kobiniran curek: veliki požari — razpršen curek v obliki vodne megle: površinski požari v notranjih prostorih.

Na hidrantni omarici mora biti vidno označena velika črka H, da jo lahko opazimo že od daleč. Če je treba uporabiti zidni hidrant, ukrepamo takole:

- odpremo omarico
- razvijemo gasilno cev
- vzamemo v roke ročnik in ga pripravimo na curek, ki bo pri gašenju najbolj uspešen
- odpremo ventil za vodo
- se približamo na primerno razdaljo leglu požara.

Ko prenehamo gasiti:

- zapremo ventil v hidrantni omarici in zapremo ročnik
- vodo izpraznimo iz cevi in cev osušimo, nato pa vložimo v hidrantno omarico
- vratca hidrantne omarice ponovno zaplombiramo.

Novost pri izdelavi hidrantov je kombinirani hidrant. Le-ta omogoča, da gasimo požar z vodo in peno, kakor pač ustreza situaciji.

ENA GOPSA JE REKLA TAKO IN DRUGAČE...

V zadnji številki Dolenjskega lista z dne 30. septembra 1976, je bilo v rubrici „Ena gospa je rekla“ napisano sledeče:

Ena gospa je rekla, da so v Novoteksu pred kratkim celi seriji bluz napačno všili rokave. „Nič čudnega“, pravi, „ko pa ima nek šiviljski oddelek za mojstra celo ključavničarja.“

Da pa do sedaj „še neznanemu avtorju“ ne bi ostali dolžni, bomo v našem glasilu od sedaj naprej uvedli tudi podobno rubriko. Prva bi se glasila nekako takole:

Ena gospa je rekla, da naj gospa, ki ima še bolj zasukano glavo kot so rokavi na jopiču, pride v konfekciji ksvodji oddelka — „ključavničarju“, da ji „naštela“ glavo...

5. septembra je bila v prostorih menze letna konferenca ZSMS OZD Novoteks. Udeležilo se je 20 predstavnikov mladinske organizacije iz vse tovarne, med gosti pa je bil tudi predstavnik občinske konference ZSMS Brane Bambič. Po poročilih predsednikov

posameznih osnovnih organizacij in blagajniškem poročilu so bili izvoljeni novi člani predsedstva tozd Konfekcija in Tkanina. Predsednik OO ZSMS Tkanina je Miha Legan, sekretar Mirko Nilič, blagajničarka in tajnica pa Mojca Peroci. V tozd Konfekcija je predsednica

Vanja Legan, sekretarka Mira Kump in tajnica Marinka Klobčar. Ob koncu konference so izvolili še komisije za idejno-politično delo, delovne akcije, SLO, kadrovska vprašanja, šport in rekreacijo, socialno politiko ter center za obveščanje občinski konferenci.

PROTESTNO ZBOROVANJE

Razvoj dogodkov v sosednji Avstriji – na ozemlju, kjer živita slovenska in hrvaška manjšina, opozarja na nevarno oživiljanje nemškonalističnih sil, ki jih usmerjajo organizacije ali pa posamezniki. Številnim protestom zaradi name-ranega posebnega štetja v Avstriji, kjer naj bi 14. novembra letos prešteli koroške Slovence, smo se pridružili tudi delavci Novoteksa.

9. septembra ob 13.30 smo se zbrali na dvorišču pred vratarnico, kjer je bil postavljen oder. Zbrane je najprej pozdravil glavni direktor tov. Fajfar, nato pa je v kratkih besedah orisal položaj na Koroškem tov. Šintler, predsednik sindikalne organizacije. Med drugim

je dejal: „... Zgodovina nas je naučila to, da vemo, da nas je bilo od štetja do štetja vse manj. Poznamo tako proustvoljno opredelitev. Mnogi še nosimo v srcih bol in na rokah vtetovirane številke, ko so nas preštevali v času fašizma. To pa se ne bo več zgodilo. Slovenci smo ponosen narod, ki je drago plačal svojo svobodo. Zato si zapomnite, da Koroški Slovenci niso sami, tu smo tudi mi! Enkrat za vselej si zapomnite, da nismo le številke, smo ljudje, ki želimo živeti kot Slovenci kjerkoli smo...“

Ob koncu protestnega zborovanja je tov. Stane Hudoklin prebral protestno pismo, ki smo ga poslali na avstrijsko ambasado.

PROTESTNO PISMO

Delavci 2.700 članske delovne organizacije, zbrani na protestnem zborovanju, odločno protestiramo proti nerazumnemu ravnanju avstrijskih oblasti in oblastnih organov proti oživiljanju fašizma, proti samovoljnemu odstopanju od določil državne pogodbe, ki zagotavlja normalen razvoj manjšin v Avstriji.

Upravičeno izražamo svoj gnev nad vsemi dogajanjem na Koroškem in odločno zahtevamo, da avstrijska vlada sprejeta načela in obveze mednarodne pogodbe spoštuje in izpolnjuje.

*Delavci tekstilne tovarne
NOVOTEKS Novo mesto*

Modni kotiček

Nova kolekcija za pomlad – poletje 1977 je že za nami. Iz vrste modelov, ki smo jih vključili, izstopa model za mlade: kombinezon iz Novoteksovega jeansa s podaljškom in dvema našitima žepoma ter naramnicami.

Letos mineva 10 let sodelovanja med gasilci naše tovarne in gasilci „Varteksa“ iz Varaždina. Sodelovanje se najbolj odraža na strokovno-tehničnem gasilskem področju. Prav zaradi tega smo lahko zadovoljni, saj sodelujemo s sorodnim gasilskim društvom, ki ima večdesetletno tradicijo.

V soboto, 25. septembra, so nas obiskali prijatelji iz Varaždina. Najprej smo jim pokazali našo tovarno, nato pa smo se pogovorili o našem sedanjem in nadaljnjem delu v tej humani organizaciji. Po strokovnem posvetu smo odšli na Gorjance, kjer smo se pobleže seznanili. Na sliki: ob prihodu varaždinskih gasilcev pred tovarno.

+ Hvala za vašo kri, ki rešuje življenja!

Od 17. avgusta do 7. septembra so na novomeški transfuzijski postaji darovali kri naslednji NOVOTEKSOVI DELAVCI: Anton Ravbar (do sedaj že 9-krat), Rado Rajer (8), Leopold Gliha (7), Albin Joerdan (2), Albina Markovič (6), Veruša Matjašič (7), Jože Mečnar (2), Jože Lužar (4), Jože Ferbežar (9), Danica Kovač (5), Anton Klobučar (10), Jože Berkopec (17), Alojz Blažič (15), Bojan Brajdič (3), Dragica Kurpes (1), Franc Turk (7), Ivanka Štepec (7), Ciril Progar (8), Jože Gorenc (1), Janez Dular (17), Karolina Barbič (10), Ana Dragan (14), Boris Dolinar (5), Marija Bozovičar (15), Marija Šinkovec (7), Franc Krakar (13), Miha Preskar (3), Ivan Radoš (30), Mirko Nilič (14), Marija Grum (6), Slavka Cujnik (13), Martina Šljakovec (1), Jožica Vovk (8), Anica Željko (7), Pavle Kupljenik (21), Milivoj Zadkovič (8), Slavko Bogolin (20), Anton Drčar (9), Cvetka Tomšič (9), Halid Kadragić (10), Avgust Kastelic (11), Jože Kinčič (8), Ivan Kastelic (4), Jože Udovič (32), Osterman Zlata (10), Ana Osolnik (5), Martin Radež (7).

ZAHVALA

Vsem članom kolektiva, ki so mi ob prerani smrti moža in očka izrekli sožalje, izrazili pomoč ter podarili vence in cvetje, posebno pa še tistim, ki so pokojnika v tako velikem številu spremili na njegov zadnji poti, se v imenu sinčkov in svojem imenu najiskrejeje zahvaljujem

Kristina Kump
DE VINICA

Prišli - odšli

Od 25. avgusta do 24. septembra so v našo delovno organizacijo prišli naslednji delavci: TOZD Konfekcija – delovna enota Novo mesto: Đurič Milosava, Durakovič Šehrija, Rogelj Janja, Peterlin Gorica, Sečnjak Igor, Pelc Dušanka; TOZD Trgovina – prodajalna Novo mesto: Grubar Milena; prodajalna Zenica: Kajasa Slavica, Štrbac Zorka; prodajalna Čačak: Ratkovič Biljana; VAJENCI: Jordan Vida, Makovec Gajo, Cujnik Cveto.

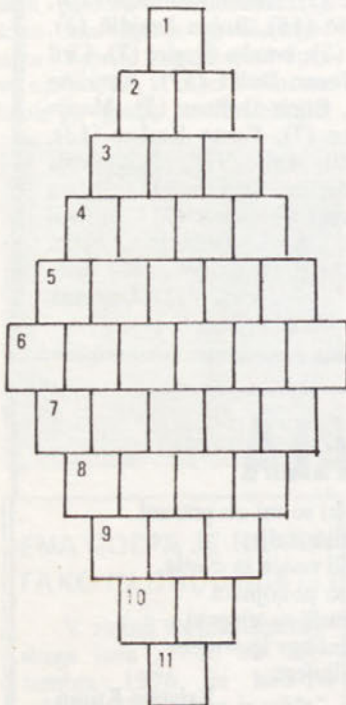
V istem času so našo delovno organizacijo zapustili naslednji delavci: TOZD Tkana – delovna enota priprava: Vasovič Anđelka, Dabelič

Iboljka; delovna enota oplemenitilnica: Golob Majda, Milovanovič Ljiljana; delovna enota tkalnica: Novak Marija, Kumelj Ana, Kotar Branko, Dolinar Boris, Gregorič Marjan; delovna enota predilnica: Žebula Janko, Miškovič Mato, Klemenčič Marjan; TOZD Konfekcija – delovna enota Novo mesto: Saje Fanika, Rogič Nedeljka, Rozman Verica, Ramič Đula, Remic Frančiška, Remic Majda; TOZD Trgovina – prodajalna Zenica: Hoseljčič Šečo; TOZD Strešnik Dobruška vas: Žarn Fani, Oberč Darko, Mehak Vida; Skupne službe podjetja – investicijsko-vzdrževalni sektor: Murn Marjan; finančni sektor: Sever Frančiška; VAJENCI: Hribar Jože.

Rešitve vretena iz prejšnje številke: T, ST, STO, TOPS, STOPA, PASTOR, ASTOR, TROS, OST, OS in O.

Vreteno

1. 4. črka abesede
2. veznik
3. dom Anice Černejeve (kratica)
4. deklica, punčka iz cunj
5. mesto na Primorskem
6. samostan v Srbiji
7. lep
8. samo eden
9. beograjski česnik
10. veznik
11. dušik

ZAČETEK LIGE V BORBENIH IGRAH

V oktobru se bo začela liga v borbenih igrah za prvenstvo društva, jesenski del. Obveščamo vse člane, da bo razpored izobešen na oglasni deski kluba. Kakor je znano iz spomladanskega dela, vodi v A skupini Novoteks 1, v B skupini pa je Novoteks 2 drugi.

Ponovno uspeh odbojkarjev

Naši predstavniki na letošnjih DŠI so se do sedaj še kar dobro odrezali. Največji uspeh so dosegli odbojkarji, ki proslavljajo že kar pravi jubilej: v zadnjih 16 letih so bili kar 15-krat prvi in jim lahko za tako izjemen uspeh čestitamo! Rezultati jesenskega dela: Novoteks-Iskra 2:1, Krka-Novoteks 1:2, Pionir-Novoteks 0:2, Novoteks-Dominvest 2:0

(b.b.), Novoteks-Kovinar 2:0 in Garnizon-Novoteks 1:2. Z enim samim porazom smo bili tako prvi, dekleta pa so bila, žal, izključena in so bila zato zadnja.

Plavanje—moški: (do 35 let) 50 m prsno: 7. Belović 43,7, 9. Šepetavc 47,0. 50 m prosto (do 35 let): 20. Kralj 52,8. Naša ekipa je zbrala 76 točk in je bila ekipno na 8. mestu.

Atletika:ženske — daljina: 7. Blažič 328; višina: 5. Blažič 120. Moški — 100 m: 3. Somrak 12,2, 13-16. Brulc 13,4, 19-20. Radovanovič 120. 1000 m: 1. Lužar 2:46,5, 7. Brulc 3:02,4; višina: 4. Štrumbelj 160, 8-9 Legan 150; daljina: 1. Somrak 612, 4. Štrumbelj 562; met bombe: 13. Radovanovič 47,70, 25. Avbar 38,25; štafeta 4 x 100 m: 2. Novoteks 48,6. Ekipno je naša tovarna zbrala 405 točk in osvojila 2. mesto. O nastopu naših ostalih športnikov vas bomo seznanili v prihodnji številki tovarniškega glasila.

Mg

Novice iz kolesarskega tabora

28. avgusta je bila že 9. kolesarska dirka za „Nagrado veteranov“. Starejši mladinci so tekmovali na progi Vrhnika-Ildrija-Zelin-Vrhnika, dolgi 104 km. Nastopilo je 41 tekmovalcev, na cilj pa jih je prispelo le 27. Zaradi padcev je odstopilo 5 tekmovalcev, vendar težjih poškodb ni bilo. Zmagal je Setić (Šiporex) s povprečno hitrostjo 39,800 km/h, pred Novoteksovim kolesarjem Zdenkom Antončičem. Turk je bil šesti, Božo in Stane Mijajlovič pa sta zasedla osmo ozir. deveto mesto s časom 2:42,04.

Mlajši mladinci so tekmovali na

progi Vrhnika-Ildrija-Vrhnika, dolgi 75 km. Nastopilo je 34 tekmovalcev, na cilj pa jih je pripeljal 27. Zmagal je Bnštjan Kušar (Dol) s povprečno hitrostjo 38,700 km/h, pred Zaubijem (Rog) in Veharjem (Novoteks). V 3 trije so imeli čas 1:54,12.

Kolesarji so se udeležili tudi 8. tradicionalne dirke za „Veliko nagrado Roga“, ki je bila 5. septembra. Mlajši mladinci so vozili na progi Ljubljana-Velike Lašče-Ljubljana, dolgi 60 km; povprečna hitrost zmagovalca je bila 39,600 km/h. Zmagal je Bernik (Astra) pred Zaubijem (Ro) in Veharjem (Novoteks) /si so imeli čas 1:31,11.

Starejši mladinci so vozili na progi Ljubljana-Ribnica-Ljubljana, dolgi 90 km. Ni stopilo je 36 tekmovalcev, odstopilo jih je 13, povprečna hitrost zmagovalca pa je bila 41,700 km/h. Na tej dirki je bil Božo Mijajlovič peti, Zrimšek sedmi in Zdenko Antončič (vsi Novoteks) deveti; čas je bil pri vseh isti — 2:10,42.

V nedeljo, 19. septembra, je kolesarsko društvo priredilo že drugo trim akcijo „Kolo — zdravo telo“ na progi Novo mesto-Mačkovec-Otočec-Ratež-Novo mesto, dolgi 25 km. Udeležila se je pretežno šolska mladina. Bilo je približno 300 udeležencev v vseh starostnih skupinah. Nekateri ljubitelji kolesarstva so s seboj pripeljali tudi družino in celo majhne otroke, tako da so jih morali peljati na svojem kolesu v za to prirejenih nahrbtnikih.

Kmalu bo društvo organiziralo še eno TRIM akcijo, katere pa naj bi se udeležili tudi starejši občani. K sodelovanju vabimo tudi delavce Novoteksa, saj lahko s tako koristno akcijo veliko pripomorejo k svojemu zdravju in ugodnemu počutju.

ZDENKA LUZAR

BUDOKAI

Športno društvo Karate iz Novega mesta organizira in vodi treninge borilnih veščin za vsa starostna obdobja za moške in ženske. Ta šport vzgaja človeku oločnost, upornost, discipliniranost in sposobnost koncentracije, seveda pa omogoča ta veščina tudi samozaščito in pomoč človeku, ki je v nesreči. V primeru vojne lahko to športno panogo uvrstimo tudi v koncept SLO.

Novomeško sekcijo obiskuje sedaj okoli 150 članov, vodi pa jih diplomirani trener Šemso Šehić. Treningi so vsako sredo in petek od 18.45 do 21. ure v športni dvorani Marof. Vpisnina je 50 din, mesečna članarina pa je 100 din. Preizkuse znanja preverja dr. Emin Topić, generalni sekretar Budokaja iz Zagreba, občasno pa si lahko člani ogledajo japonske športne filme.

Novoteksov počitniški dom v Selcah je bil kljub bolj kilavemu poletju vso sezono poln. Če je bilo vreme le preslabo za kopanje, si je vsak po svoje preganjal dolgčas. Na veliki terasi so večkrat balinali s ploščicami...

PRVENSTVO DRUŠTVA ZA POSAMEZNIKE

Pričelo se je tudi prvenstvo društva Novo mesto za posameznike in posameznice v disciplini 2 x 200 oz. 2 x 100 lučajev. Po prvem kolu je vodstvo prevzel član Novoteksa Blažič (892), med 26 najboljših, ki imajo pravico še do drugega nastopa, pa se je uvrstilo 9 naših kegljačev. Pri ženskah je po prvem kolu v vodstvu naša članica Martina Makše (376) — druga je prav tako naša članica Mari Kacin (375), za prvo mesto pa se bo borila tudi Majda Konda, ki zaostaja za prvo samo za 4 keglje. Toej se obeta v obeh konkurencah popoln uspeh naših tekmovalcev.

KLUBSKO PRVENSTVO V PARIH

V mesecu septembru se je pričelo na kegljišču Loka letošnje prvenstvo kluba v parih. Za nastop se je pripravilo 20 parov. Tekmuje se v disciplini 2 x 100 lučajev, 8 najboljših parov iz prvega nastopa pa ima pravico še do drugega, in sicer 2 x 200 lučajev. Skupni rezultat iz obeh nastopov odloča o končnem vrstnem redu. Končalo se je že prvo kolo. V vodstvu sta par Rolih — Istenič z 858 podrtimi keglji, druga sta Berlan — Pirc (814), tretja pa Blažič — Zupančič (790). Med osem najboljših so se še uvrstili: Klobučar — Serčič, Dravinec — Dravinec, Luzar — Pate, Podvinski — Bojanc iz Gole — Kavšek.

Novoteks

NOVOTEKS je glasilo tekstilne tovarne Novo mesto. Izhaja vsako prvo sredo v mesecu v nakladi 2800 izvodov. Urejuje ga izdajateljski svet: Mina Kovačič, Teodora Kovačič, Konrad Melič, Franc Pavlin, Andrej Počrvina in Slavko Polak. Predsednik izdajateljskega sveta je Andrej Počrvina. Odgovorni urednik Mina Gošnik. Uredništvo in uprava: Novoteks, Novo mesto. Foersterjeva 10. Starek, film in preložitelj: ČZF Dolenjski list, tiska Kajigotnik Novo mesto.